

828. Bodarna, Fittja by, Fittja sn.

Pl. 127.

Litteratur: B 629, L 752, D 1:118. J. Bureus, Fa 6 s. 136 n:r 9 (Axehiellm), Fa 5 n:r 99, Fa 1 s. 25, Ff 6 n:r 46; J. Rhezelius, Fa 10:1 n:r 88; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 90; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 2, s. 143; UFT h. 1 (1871), s. 21; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 63; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA); G. Olson, Rapport den 16/12 1946 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fa 10:1); J. Bureus, kopparstick (i Ff 6); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 629); Dybeck, a. a.

Runstenen står 30 m. SV. om mangårdsbyggnaden i Bodarna n:r 3, 15 m. SV om byvägen, som i sydöstlig riktning går från Fittja by. Detta är Fittja sockens enda kända runristning.¹

Enligt Fa 6 fanns stenen »Wid Bodhan i Fitia sochn». Fa 5: »Fitia Sokn Bodarna.» Rhezelius: »Fittia Sochn. Widh Bodharna.» — *Ransakningarna* 1667—84: »Södre sijdan om Boodabyen een stoor Steen, å sudh liggjandes, skrifwin på.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Boodarna Fittia sochn» (B 629: »Bodarne»; L 752: »Bodarne»). — Stenen slogs senare sönder. I *Sveriges runurkunder* skriver Dybeck: »Dessa fyra runstensstycken äro för tu år sedan inlagde på spridda ställen i grundmuren till ett nybygdt boningshus i byn. Runstenen, som lærer stått nära derintill, krossades då. Om de felande styckena har ingen upp-

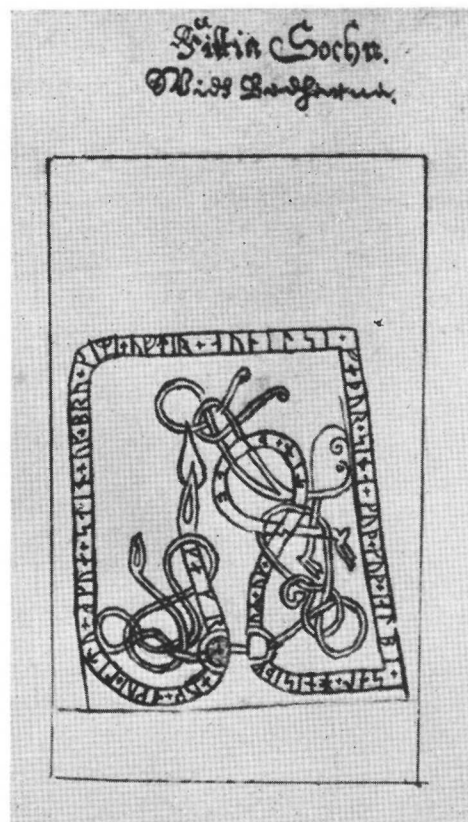

Fig. 291. U 828. Bodarna, Fittja sn. Efter teckning av Rhezelius.

¹ I P. Elvius, *De Fierdhundria* (1717) anföres oriktigt en annan runristning från Fittja sn; den runsten som där upptages är U 141 Fittja, Täby sn.

lysning kunnat erhållas. De finnas sannolikt inuti muren.»¹ — Vid runinskriftsinventeringen i Uppsala län 1941 omtalas bl. a., att »5 delar av denna vackra runsten ligga inmurade i man-gårdsbyggnadens västra grundmur med ristningsytan utåt.» I samma arbete föreslås, att delarna skola brytas ut ur grunden, sättas ihop och resas på den plats, där runstenen nu står. Några år senare (1946) vidtogs åtgärden av Riksantikvarieämbetet.

Grå granit. Höjd 1,93 m., bredd (nedtill) 1,66 m. Ristningsytan flagrar. Det bevarade av ristningen är i stort sett tydligt. Runorna äro i regel ristade med smala, skarpa linjer, medan ornamentik och ramlinjer i många fall äro huggna med jämförelsevis breda, rundade linjer. Tänkbart är, att olikheten beror på att ristaren har använt två olika typer av mejsel.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 629):

kakr × **uk** × **a**[**k**]un × **litu** × **akua** × **sten** × **uk** × **br**[**u** × **kira** × **u**]ftir × **ernisl** [× **fapur** + **sin** × **kupan** ×
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55
ku]p × **ialbi** **sal** **ans** × **tj**[**pk**]umi [×] **uk** × **sten** × **pino**
 60 65 70 75 80 85

Gagr ok Hakon letu haggva stein ok bro gæra æftir Æringisl, faður sinn goðan. Guð hialpi salu hans. Tíðkumi hiogg stein þenna.

»Gag och Håkon läto hugga stenen och göra bro efter Ärngisl, sin gode fader. Gud hjälpe hans själ. Tidkume högg denna sten.»

Till läsningen: Av 1 **k** återstår endast övre hälften av hst samt ett kort stycke av bst. 2 **a** har bst endast t. v. om hst. 3 **k** är ej stunget. 6 **k** har förlorat hst ovanför bistavens utgångspunkt. 7 **a** har dubbelsidig bst. Mellan 7 **a** och 9 **u** har 8 **k** gått förlorat i sprängningssprickan. I 10 **n** är bst kort t. v. om hst. 12 **i** är ej stunget. 15 **a** har bst endast t. v. om hst. 16 **k** är ej stunget. 21 **e** är tydligt stunget med en rund prick. Av 26 **r** återstår större delen av hst samt det mellersta stycket av bistavarna. Runföljden 27 **u**—32 **u** har gått förlorad så när som på korta stycken av hst och bst vid nedre ramlinjen. 37 **e** är tydligt stunget med en rund prick. 38 **r** har förlorat största delen av bst i en spricka. 39 **n** har ensidig bst. Därefter går en spricka genom stenen. Mellan 39 **n** och 40 **i** finnas inga spår av någon runa; sannolikt har här aldrig funnits någon. Från toppen av 40 **i** går snett nedåt höger en ojämn fördjupning, som liknar en l-bst; fördjupningen är ej huggen. 42 **i** är säkert. Sedan synes nedre vänstra skänkeln av ett kryss, varefter ett stort stycke av stenen har gått förlorat. Avståndet till nästa bevarade runa, 58 **þ**, är 125 cm. Spår finnas av 53 **þ** och 54 **a**. Av 56 **k** och 57 **u** återstå endast obetydliga rester av hst. 58 **þ** har förlorat hst ovanför bst. 60 **a** har dubbelsidig bst. Sk saknas efter 63 **i**. 65 **a** har ensidig bst. 67 **o** är tydligt. Sk saknas efter 67 **o**. I runföljden 68 **a**—70 **s** stå runorna mycket tätt. 68 **a** har dubbelsidig bst. 69 **n** har bst endast t. v. (!) om hst, beroende på att utrymme ej fanns t. h. 71 **t** är säkert; övre delen av runan står visserligen i en djup flagring, men denna fanns redan då stenen ristades. Av 72 **i** återstår största delen, men sedan är ristningsytan bortslagen 19 cm. Av runorna 75 **u**, 76 **m**, 77 **i** och 78 **u** återstå topparna. I 82 **e** är pricken svag. 87 **o** är tydligt. Inga spår av sk efter 72 **o**. — Axehiellm (F a 6): **kakr** + **auk** × **akui** × **litu** **akua** × **stin** × **uk** × **bru** × **kimi** × **uftir** × **aunilsi** × **fapur** × **sen** × **kup** × **kup** × **ialbi** × **sal** × **onis** × **ipkur** × **uk** × **stini** × **pinio** × — Rhezelius: **kakr** × **auk** + **akui** · **litu** + **akua** + **stin** + **uk** + **bru** + **kimi** + **uftir** + **aunilsi** + **fapur** + **sina** + **kup** + **kup** + **ialbi** + **sal** + **hnis** **ipkur** + **uk** + **stin** + **pino**. (I F a 5 förekommer följande av Bureus »rättade» läsning: **kakr** **auk** **akui** **litu** **akua** **stin** **uk** **bru** **kira** **yftir** **aunilsi** **fapur** **sin** **kup** **kup** **ialbi** **sal** **hans** **ipkum** **uk** **stin** **pino**) — Hadorph och Leitz: **kakr** × **uk** × **akuh** × **litu** × **akua** × **stan** + **uk** × **bru** × **kira** × **uftir** × **ernilsi** × **fapur** + **sin** × **kupal** × **kup** × **ialbi** **sal** **ans** × **upkumi** × **auk** + **stin** × **pino**. — Dybeck: ... **un** × **litu** × **akua** × **stan** × **uk** × **bru** ... **ftir** **ern** - **ls** ... **up** × **ialbi** **sal** **oans** × ... **k** ... × **stin** × **pino**

¹ I *UFT* (1871) återges Dybecks uppgifter, varefter tillägges: »mähända kan verkställarne af detta dåd ännu åtalas derför, hvilket i så fall ej skall underlåtas.»

Fig. 292. U 828. Bodarna, Fittja sn. Efter kopparstick i Ff 6.

Fig. 293. U 828. Bodarna, Fittja sn. Efter B 629.

Bureus tolkar (i Fa 5) inskriften på följande sätt: »Keckerus et AgVia curarunt exsculpi saxum et ponte ædificari in mem. AuNilsii patres sui boni Sit Deus adjutor Animæ illius. Visitemus etiam monumentum hoc.» — I *UFT* översattes inskriften: »Gång och Håkan läto hugga sten och göra bro efter Erngils, sin gode fader; Gud hjelpe hans själ. Audgume högg denne sten.» I *Svenska runristare* (1925) lämnar E. Brate följande tolkning: »Kag och Hakon läto hugga sten och göra bro efter Ärnilse, sin fader god. Gud hjälpe hans själ. Ödkume högg denna sten.»

Om mansnamnet *Gagr* se U 137 och Sö 314. — Runföljden 7—10 **akun** återger säkerligen det mindre vanliga mansnamnet *Hakon* med det hos *Tidkumi* ofta förekommande *h*-bortfallet i början av ordet; jfr **akua** *haggva*, **ialbi** *hialpi* och **uk** *hiogg*. Om namnet *Hakon* se Sm 16, Sö 260 och U 617, s. 36. — Runföljden 37—42 **ernisl** kan knappast vara något annat än mansnamnet *Ær(i)ngisl*, välkänt i fornsvenska och forndanska källor. Om ett namn *Arngisl* (**arnkisl**) se U 629.

E. Brate upptager i *Svenska runristare* (1925) en eljest okänd mästare Ödkume, vilket beror på att han utgår från Hadorphs oriktiga läsning av ristarens namn (**upkumi**). Brate skriver: »Stenen är sirad med ett djur av samma utseende som hos *Tidkume*, med vars ristningar även andra överensstämmelser finnas och det vore frestande att förmoda **upkumi** B. 752 [: bör vara 629] vara fel för **tipkumi**. I D. I, 118 är namnet förstört, men å andra sidan saknas hos *Tidkume* motsvarigheter till beteckningarna **uftir** och **salo**, varför Ödkume synes böra antagas skild från *Tidkume* och något yngre, t. ex. 1050-talet. Jfr förhållandet mellan *Asmund* och *Ödmund*.» Det kan emellertid icke råda något tvivel om att runföljden 71—77 skall läsas **tipkumi**; ristaren »Ödkume» har icke existerat. U 828 är ett i stort sett typiskt exempel på *Tidkumes* ristningar. Om honom och hans arbeten se U 733, s. 270.